

У јуну ове године у Београду биће одржан највећи светски војни самит. [1] Српска престоница биће домаћин војних делегација из 69 земаља света. На скупу, који ће потрајати два дана, учествоваће 28 делегација из земаља чланица НАТО, 22 делегације земаља чланица Партнерства за мир чији је и Србија члан, чланице Медитеранског дијалога и Истанбулске иницијативе, као и контакт земље: Аргентина, Аустралија, Индија, Јапан, Нови Зеланд, Пакистан, Бразил и Јужна Кореја.

[2]

Јунска конференција представљаће без сваке сумње највећи војни самит који је одржан у Београду и са којима се не могу мерити ни некадашњи самити шефова дипломатија земаља Покрета несврстаних.

Јунска конференција представљаће без сваке сумње највећи војни самит који је одржан у Београду и са којима се не могу мерити ни некадашњи самити шефова дипломатија земаља Покрета несврстаних. У овом светлу неопходно је поменути и чињеницу да ће у септембру ове године такође у Београду, престоници земље која је била домаћин првој званичној конференцији Покрета несврстаних септембра 1961. год., бити одржан и 50. јубиларни самит ове организације. Дакле, у једној години Србија ће бити домаћин два самита који и симболично осликавају амбивалентност српске политичке сцене. Међутим, јавност Србије се не колеба када је у питању интеграција у северно-атлантски савез јер је велики део грађана Србије изразито против чланства у НАТО, што је сасвим разумљиво када се узме у обзир “заслуга НАТО пакта у окончању сукоба на Косову” и бомбардовање СРЈ од стране Алијансе у коме је страдао огроман број цивила. Поводом најављеног самита потпредседник Демократске странке Србије Милош Јовановић изјавио је да: “ДСС позива Владу да одустане од политике која Србију води ка чланству у ту алијансу. Та политика се води мимо воље народа и резолуције о војној неутралности земље”. [3] Јовановић је истакао да одржавање таквог скупа неће представљати признање за државу и Војску Србије већ да ће то бити још једно понижење као и јасан показатељ да се Србија неумитно приближава поменутом савезу. ДСС се оштро противи самиту не само због улоге коју је НАТО имао у рату у Босни и Херцеговини и у агресији на Србију већ и због чињенице да “и данас тај савез учествује у сецесији Косова и Метохије”.

Но, чини се да се клима у српском војном врху и дипломатији значајно променила од `99 год. јер смо сведоци свакодневних хвалоспева који се тичу унапређивања сарадње са земљама НАТО пакта која укључује интензивну сарадњу са националном гардом Охаја,

Пише: Владимир Јевтић
петак, 11 март 2011 17:06

на коју је министар Шутановац нарочито поносан, као и скорија посета поменутог министра америчком носачу авиона на нуклеарни погон “Ентерпрајзу”, чијим је капацитетима господин Шутановац био искрено задивљен. [4] Сам позив који је Шутановцу упућен од стране амбасаде САД говори да Вашингтон у Србији види значајног војног партнера који би могао да узме активније учешће у међународним мировним мисијама. Речи министра Шутановца најбоље осликавају његов став према поменутој алијанси: “питање је зашто су готово све земље ЕУ баш тамо и зашто нико није изашао из тог савеза и зашто су најразвијеније земље света, управо, у савезу или при њему”. [5]

Ипак, морамо да будемо потпуно објективни и да приметимо да је Србија чланица Партнерства за мир исто као и Русија и да наша земља развија војну сарадњу са бројним утицајним земљама света, али упркос томе не можемо се отети утиску да у српском војном врху ипак претежу симпатије ка северноатлантској алијанси упркос уверавању дипломата да ће Србија очувати војну неутралност и да ће сарађивати са свим релевантним факторима на међународној сцени. У овом контексту интересантно је осврнути се и на речи министра Јеремића који је у Њујорку на састанку Координационог бироа Покрета несврстаних изјавио да је Београд “град који симболизује почетак Покрета несврстаних. Моја земља је поносна на улогу коју је одиграла у историји Покрета. Ми желимо да наставимо нашу везу са несврстаним пријатељима још пуно, пуно деценија”. При том је шеф српске дипломатије истакао да међународна стабилност не може да се успостави без ставова већине у светској породици народа коју управо представља Покрет несврстаних. “Због тога ће Србија стратешки да настави да следи брижљиво осмишљену, уравнотежену и активну спољну политику, која у саставном делу укључује јачање и продубљивање наших веза са земљама чланицама Покрета несврстаних”. [6]

Какав се закључак може извести из ове “амбивалентне” званичне политике Београда? Да ли је српска дипломатија у својој бити шизофрена или је реч о мудрому курсу који ће Србији обезбедити светлу будућност када су у питању међународни односи, што би представљало реликт дипломатије бивше СФРЈ?

Наравно, потребно је озбиљно сагледати актуелну геополитичку ситуацију у свету, што на жалост нашим лидерима у новијој историји није била јача страна, и одредити виталне српске националне интересе као и најоптималније модалитете да се они и остваре. Тренутно је “сарадња са свим релевантним факторима” која укључује сарадњу са земљама НАТО пакта, али и са Русијом, Кином, Бразилом и Индијом далеко најбоља опција када је у питању очување статуса неутралности који је Србија прокламовала. У овом светлу Самит несврстаних у Београду представљаће веома значајну потврду актуелног курса Србије, али и признање за улогу коју је наша земља имала у овом покрету. Међутим, јунски самит НАТО представљаће нешто сасвим друго. Наиме, сам избор Београда као локације за одржавање самита говори да планери и стратеги у Бриселу Београд виде као значајног партнера што је само по себи последица званичне политике нашег војног врха што наши званичници и истичу. “То је својеврсно признање за реформе које смо спровели и потврда да смо широм света препознати као пожељан и поуздан партнер”, истакао је начелник Генералштаба Војске Србије Милоје Милетић. [\[7\]](#)

И Русија, која је понављамо чланица Партнерства за мир још од 1994. год., такође развија билатералну сарадњу са НАТО пактом, али она се превасходно темељи на пажљивом избору начина на који се та сарадња реализује. Односи између Русије и НАТО пакта, који су се нарочито заоштрили након рата у Грузији, такође почивају на једној амбивалентној основи која је Москву подстакла да развије сасвим нови концепт безбедности у Европи, што је и био један од повода за посету руског председника Медведева Београду октобра 2009. год. Ипак, чини се да Србија није превише заинтересована за нови концепт безбедности што потврђују и речи амбасадора Конузина: “Политика ширења НАТО, који представља не само политички него и војни савез, ствара нове линије подела, а за нас то је питање безбедности”. Конузин је подсетио да је председник Русије Дмитриј Медведев због тога предложио изградњу новог система, који би омогућавао подједнаку безбедност за све: и за земље унутар НАТО и за оне ван њега, као што је Србија, које су се изјасниле за војну неутралност. Руски амбасадор је рекао да је ствар Београда, а не Москве, да одреди да ли ће и с ким сарађивати па тако и када је НАТО у питању. “Србија, очигледно, види за себе одређене предности од учешћа у програму Партнерство за мир” [\[8\]](#).

Јунска конференција представљаће без сваке сумње највећи војни самит који је одржан у Београду и са којима се не могу мерити ни некадашњи самити шефова дипломатија земаља Покрета несврстаних.

Занимљиво је да је министар Шутановац истакао и значај који би по развој туризма у Србији имао најављени самит НАТО земаља! “У сарадњи са туристичком организацијом Београда и Србије потрудићемо се да гости добију одређене информације о Србији и

Београду и да их мотивишемо да дођу у Србију не само због војне сарадње, већ и као туристи”. [9] Наравно, упркос овој изјави министра одбране чланови делегација НАТО земаља сигурно неће доћи да би се дивили лепотама Београда и да би уживали у боемској атмосфери Скадарлије већ да би јасно ставили до знања какве су претензије Северно-атлантског војног савеза. На самиту НАТО пакта, који ће по свему судећи бити најпосећенији, биће неизбежно речи о даљем ширењу ове организације чему се Русија одлучно противи. Остаје да се види да ли ће самит у Београду имати исти значај као последња конференција која је одржана у Лисабону новембра прошле године и чија је последица било прихватање нове стратешке концепције НАТО која је укључила настојање да се ова организација прилагоди савременим “безбедносним ризицима” и да се што више приближи Русији у виду интензивније сарадње. Том приликом генерални секретар Алијансе Андерс Фог Расмусен оценио је да је то био “један од најважнијих самита” чији је циљ био да се “НАТО омогући да се прилагоди претњама 21. века и прошири број својих партнера укључивањем других великих играча на светској сцени као што је Русија”. [10]

Мало је вероватно да ће предстојећи самит усагласити ставове Русије и НАТО по овом питању, али за нас кључно питање гласи да ли ће се клима у Србији значајно променити након самита. Тешко је очекивати да ће предлог појединих политичких странака, као и лична жеља министра Шутановца за чланством у северноатлантској организацији добити подршку грађана Србије, али ће одржавање самита дефинитивно потврдити да спољнополитички курс Србије све више нагиње ка НАТО пакту. Сарадња са земљама НАТО пакта ће допринети очувању статуса неутралности Србије, али истовремено не смемо да заборавимо злочине НАТО пакта и актуелну политику ове алијансе према Косову и Метохији, као и расположење грађана које говори у прилог томе да Србија не би требало да приступи поменутој алијанси што би заговорници идеје о приступању НАТО пакту назвали “сувише емотивним приступом”. Дакле, сарадња је нужна, али у једном облику који подразумева уважавање чињенице да у свету осим НАТО пакта постоје и друге земље и безбедносни концепти са којима Србија треба да сарађује како би очувала своју неутралност. Чињеница да ће исте године бити одржана два самита која по својој природи искључују један други представља више него сложену политичку стварност Србије. Наиме, НАТО поменути одржавањем самита жели да пошаље дефинитивну поруку српском руководству али и грађанима која гласи: “нисмо вас заборавили и желимо вас под своје скуте”. Међутим, крајња одлука ипак треба бити на грађанима Србије. Дакле, можемо да закључимо да је сарадња неминовност, али је такође неопходно да се степен те сарадње усклади са статусом неутралности који у овом тренутку и у актуелној констелацији снага у свету представља најмудрију опцију која може само ојачати међународни положај Србије и то у погледу њеног војног и дипломатског статуса.

И Русија, која је понављамо чланица Партнерства за мир још од 1994. год., такође

развија билатералну сарадњу са НАТО пактом, али она се превасходно темељи на пажљивом избору начина на који се та сарадња реализује.

Можда истинско значење концепта неутралности најбоље осликавају речи начелника Генералштаба Војске Србије генерала-потпуковника Милоја Милетића: “Србија може да остане војно неутрална, али не може да остане изван свих безбедносних токова. Свима су потребни партнери, али то не значи да морате да budete члан неке војне алијансе”. Овоме морамо да додамо да је неопходно мудро одабрати партнере, као и степен сарадње са њима који ће представљати праву равнотежу у односима и истинску политику неутралности, при чему ће самит Покрета несврстаних у септембру донекле представљати потврду овог курса. Али, нису речи те које могу да потврде истинску неутралност Србије, већ поступци државног врха који, чини се, не уважавају наведене разлоге за један далеко обазривији приступ када је у питању приближавање искључиво једној страни геополитичког миљеа. Сетимо се само одлуке Скупштине Србије, која упркос проглашеној независности, није упутила званичну делегацију на заседање скупштине Организације за колективну безбедност и сарадњу у Санкт Петербургу прошле године. Упркос томе надајмо се да ће након самита НАТО пакта речи генерала Милетића да је “за нас сарадња са Оружаним снагама Руске Федерације подједнако значајна као и сарадња са Националном гардом Охаја и да се ниједној од тих сарадњи не даје примат” и даље остати на снази.

[1] <http://www.nspm.rs/hronika/blic-samit-nato-sredinom-juna-u-beogradu-sta-nas-ceka-q.html>

[2] <http://www.nato.int/cps/en/SID-2B2BABBA-1C94EF82/natolive/51288.htm>

[3] <http://www.rts.rs/page/stories/ci/story/1/%D0%A1%D1%80%D0%B1%D0%B8%D1%98%D0%B0/842814/%D0%94%D0%A1%D0%A1%3A+%D0%9E%D1%82%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%B0%D1%82%D0%B8+%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%B8%D1%82+%D0%9D%D0%90%D0%A2%D0%9E-%D0%B0+%D1%83+%D0%91%D0%B5%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B4%D1%83.html>

[4] <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/115534/Izlet-Sutanovca-na-nuklearni-nosac-avion-a>

[5] <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/106607/Sutanovac-Marti-otvorio-Pandorinu-kutiju>

[6] <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Srbija/744868/Beograd+doma+%C4%87in+Samita+nesvrstanih.html>

[7] <http://www.nspm.rs/prenosimo/srbija-ostaje-vojno-neutralna.html>

[8] <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/113775/Nema-razloga-za-sirenje-NATOa>

[9] <http://www.vesti-online.com/Vesti/Srbija/116022/Samit-NATO-u-Beogradu--sta-nas-ceka>

[10] <http://www.blic.rs/Vesti/Svet/218561/NATO-usvojio-nacrt-novog-strateskog-koncepta>